

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 9/1999 vp

Hallituksen esitys laiksi maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 9 päivänä marraskuuta 1999 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta (HE 131/1999 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi maa- ja metsätalousvaliokuntaan samalla määrännyt, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava asiasta lausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Katriina Pessa, maa- ja metsätalousministeriö
- apulaisosastopäällikkö Tuulikki Haikarainen, sosiaali- ja terveysministeriö
- suunnittelujohtaja Markku Hänninen, Eläketurvakeskus
- johtaja Kaarina Knuuti, Maa- ja Metsätaloustuottajien Keskusliitto MTK
- eläkevakuutusjohtaja Pentti Saarimäki, Maatalousyrittäjien Eläkelaitos.

HALLITUKSEN ESITYS

Maatalousyrittäjien luopumistukijärjestelmän voimassaoloaikaa jatketaan vuosille 2000—2002. Järjestelmä rajataan koskemaan sukupolven vaihdoksia ja lisämään luovutuksia, joissa peltojen omistusoikeus siirtyy. Voimassa olevaan järjestelmään verrattuna peltojen vuokraus, sitoumus maataloustuotannosta luopumiseen tai luovutus muihin kuin maataloustarkoituksiin eivät enää oikeuttaisi luopumistukeen. Oikeus luopumustuen saamiseen olisi viljelijöiden ohella myös porotalouden harjoittajilla, jotka luopuvat sukupolvenvaihdoksella tai luovuttamalla porot lisäporoiksi.

Luopumistukijärjestelmän jatkamisesta aiheutuvat kustannukset rahoitettaisiin kokonaan kansallisin varoin. Esityksessä on otettu huomioon Euroopan komission parhaillaan käsittelemät maatalousalalla myönnettävää valtiontukea koskevat yhteisön suuntaviivat. Esitys toimitetaan komissiolle hyväksyttäväksi.

Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodelle 2000 ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on rajoittanut lausuntonsa koskemaan lähinnä esityksen sosiaali- ja eläkepoliittisia näkökohtia.

Luopumistuen tarkoituksena on maatalouspoliittisten tavoitteiden lisäksi turvata maataloudesta ennen vanhuuseläkeikää luopuvien ikääntyneiden maatalousyrittäjien toimeentulo. Tämä näkökohta puoltaa luopumistukijärjestelmän jatkamista ja myös sen ulottamista porotalouden harjoittajiin. Sosiaali- ja eläkepoliittiset ehdot, joita luopumistukijärjestelmälle ehdotetaan asetettavaksi, näyttävät tarkoituksenmukaisilta, vaikkakaan niissä eivät toisaalta heijastu viime vuosina toteutetut varhaiseläkejärjestelmien ikärajojen muutokset.

Luopumistuen tason sitominen työkyvyttömyyseläkkeen tasoon on sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsityksen mukaan tarkoituksenmukaisella tavalla muita varhaiseläkkeitä. Toisaalta luopumistuen maksamisen keskeytyksen sitominen työttömyyseläkkeen maksamisen keskeytmistä vastaavaan markkamäärään johtaa eri varhaiseläkejärjestelmien kannalta tasaverlaiseen kohteluun.

Kun lakiehdotuksella poistetaan mahdollisuus siirtyä peltojen vuokrauksen perusteella luopumistuella, saattaa tällä olla kielteisiä vaikutuksia pyrkimyksiin tilakoon kasvattamiseksi ja erityisesti nuorten viljelijöiden mahdollisuuksiin hankkia lisämaita varsinkin Itä- ja Pohjois-Suomessa. Eläkepoliittisesti arvioiden tämä saattaa vähentää mahdollisuuksia ja halukkuutta luopumistukijärjestelmän käyttöön.

Mahdollisuus saada luopumistukea jättämällä pellot viljelemättä ehdotetaan poistettavaksi. Tämä saattaa vaikeuttaa luopumistuella siirtymisen mahdollisuuksia erityisesti niissä tilanteissa, joissa tilanpidolle ei ole jatkajaa eikä pelloilla lisämaakysyntää.

Sosiaalipoliittisestikin on perusteltua seurata lainsäädännön vaikutuksia ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin maatalousyrittäjien toimeentulon turvaamiseksi.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti esittää,

että maa- ja metsätalousvaliokunta ottaa huomioon edellä esitetyt näkökohdat laatiessaan mietintöään.

Helsingissä 12 päivänä marraskuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Marjatta Vehkaoja /sd
vpj. Timo Ihamäki /kok
jäs. Eero Akaan-Penttilä /kok
Merikukka Forsius /vihr
Tuula Haatainen /sd (osittain)
Saara Karhu /sd
Inkeri Kerola /kesk
Valto Koski /sd

Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löfv /r
Päivi Räsänen /skl
Sari Sarkomaa /kok
Marjatta Stenius-Kaukonen /vas
Raija Vahasalo /kok
Jaana Ylä-Mononen /kesk.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Mikäli luopumista vuokraamalla ja luopumissitoumuksella ei sisällytetä myös jatkossa luopumistukilakiin — kuten hallitus nyt esittää — on se selkeä heikennys nykytilanteeseen. Erityisesti haluamme tuoda esiin sen seikan, että luopumistuen saaminen on viljelijöiden osalta rinnastettavissa työttömyyseläkkeeseen. Mahdollisuus tällaiseen varhaiseläkkeeseen tulisi sosiaalisen tasa-arvoisuuden kannalta säilyttää myös viljelijöillä. Lisäksi hallituksen esityksellä on lisäävä vaikutus sairastumisten, työkyvyttömyyden ja lomitusten kautta.

Mielipide

Valiokunnan lausunnosta poiketen olemme sitä mieltä, että mahdollisuus luopumiseen vuokraamalla ja luopumissitoumuksella olisi sisällytettävä maatalousyrittäjien luopumistuesta annettuun lakiin. Edellä olevan perusteella esitämme,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus on hylättävä ja

että sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnossa on esitettävä hyväksyttäväksi lakialoitteen LA 149/1999 vp mukainen laki.

Helsingissä 12 päivänä marraskuuta 1999

Inkeri Kerola /kesk
Jaana Ylä-Mononen /kesk

Päivi Räsänen /skl